

k ději hlavní věty), kdežto příklady 15–17 vyjadřují současnost. Připomeneme-li si zásadní význam rezultativních konstrukcí (stav jako výsledek předešlého děje), můžeme si položit otázku, co je v těchto souvětích předčasné nebo současné k ději hlavní věty. Je zřejmé, že děj, který výsledný stav vyvolává, je v každém případě předčasný k ději věty hlavní. Ve větě 11 je děj *napísať úlohu* stejně předčasný k ději *odísť sa hrať* jako ve větě 15 děj *zakázat' chodiť* k ději *čítať*. V obou případech se odehrává děj hlavní věty v době existence výsledného stavu, který stojí ve větě vedlejší. Schématicky tyto situace vypadají takto:

schéma VIII (k 11)

mal úlohu napísať

_____

_____

odišiel sa hrať

schéma IX (k 15)

mal zakázané chodiť

_____

_____

veľa čítal

Přítom je nutno zdůraznit, že děj hlavní věty se nemusí odehrát, resp. začít hned po začátku výsledného stavu, který je vyjadřován větou vedlejší (jak to je označováno ve schématech); chce-li mluvčí explicitně vyjádřit takové poměry, může to udělat na př. spojkou *len čo*.

Ze schémat je totiž zřejmé, že časové poměry v obou případech jsou tožné. Ale jelikož Krupova „stavová perfekta“ vyjadřují ireverzibilní výsledné stavy, není jejich trvání komunikativně zajímavé. Proto dostávají na pragmatické úrovni sekundární interpretaci spíše dějovou, z čehož Krupa vyvozuje, že jsou předčasné. Reverzibilní výsledné stavy jsou však v časových souvětích zajímavé jako takové, protože mohou mít konec, a proto se jimi dá děj hlavní věty zařadit do určitého časového úseku. Jinými slovy řečeno: v příkladu 11 vyjadřuje vedlejší věta, že se děj hlavní věty odehrál po určitém časovém bodu (začátku výsledného stavu). V příkladu 15 však vyjadřuje vedlejší věta určité období, během něhož se odehrává děj hlavní věty.

Poněkud problematické jsou příklady 16 a 17, protože mezi základním slovesem *vypít'* a spojením *mat' vypité* existuje určitý sémantický posun (ostatně stejně jako u českého *mít vypito* a ruského *он выпивши*). V základním významu je spojení *mat' vypité* ireverzibilní, a proto je sotva přijatelná věta *??už nemá vypité*. Sémantický posun k smyslu *být podnapilý* vede ale k tomu, že je zaprvé možno klást důraz na trvání tohoto stavu a že zadruhé rodlí mluvčí slovenštiny jsou schopni vidět ve větě *už nemá vypité* smysl „už je zase střízlivý.“ Přísně vzato nelze toto spojení považovat ani za rezultativní konstrukci, protože není na sémantické úrovni regulérně odvozeno od základního slovesa. Ilustruje však v daném kontextu přesto důležitost prvků reverzibilita/ireverzibilita.

3.2. Interpretace je však závislá i na dalších faktorech: v příkladech 11–14 existuje podle vši pravděpodobnosti (jde opět o mimojazykové vědění) vnitřní

souvislost mezi začátkem výsledného stavu a dějem v druhé části souvětí. Podmět věty 11 *musí* nejdříve napsat svou úlohu, než smí odejít. Jestli mezi ireverzibilním výsledným stavem a druhým dějem neexistuje souvislost toho druhu, jeví se zároveň „předčasnost“ méně nápadnou:

31 Moja mama sa vraj narodila, keď jej mama mala zamiesané na chlieb a pec už vykúrenú.

(Krupa, 1962, s. 49)⁸

Dalším důležitým faktorem je trvání děje hlavní věty, s níž tvoří vedlejší věta s rezultativní konstrukcí časové souvětí. Krupa sice ukazuje, že tento děj může v souvětích s ireverzibilním výsledným stavem být vyjadřován nedokonavým videm stejně jako i dokonavým (sr. 12 vs. 11), aniž by se na „předčasné“ interpretaci něco změnilo, ale jinak to vypadá u reverzibilních výsledných stavů. V příkladech 15 a 16 stojí ve vedlejší větě sloveso nedokonavého vidu, a tím je trvání nebo opakování děje zdůrazněno. U reverzibilních výsledných stavů však existuje i možnost klást důraz na jejich začátek:

32 Keď/len čo mal zakázané písať, odišiel do zahraničia.

V tomto souvětí stojí reverzibilní výsledný stav ve vedlejší větě, a přesto jde jenom o jeho začátek, o časový bod, protože v hlavní větě stojí dokonavé sloveso, vyjadřující děj, který se odehrál po začátku výsledného stavu ve větě vedlejší. Spojka *len čo* přitom svým speciálním významem zdůrazňuje, že se děj v hlavní větě odehrál hned po začátku výsledného stavu.

Příklad 32 zároveň ukazuje, že nelze souhlasit s Ďurovičovou tezí, že Krupova spojení *mat' + adjektivizované přičestí* (to znamená rezultativní konstrukce, které vyjadřují reverzibilní výsledný stav) nedovolují kombinaci se spojkou *len čo*. Zatímco Ďurovič píše: „Nezmyselné je: **Len čo mali cestu zasneženú, ...*“ (c. d., s. 23), všichni mí informátoři akceptovali následující příklad:

33 Len čo mali cestu zasneženú, začali sa všetci vozit' na saniach.

Přítom stojí za zmínku, že jedna informátorka spontánně zdůraznila, že by ve slovenštině byla spisovnější věta *len čo bola cesta zasnežená* (to znamená podmětové resultatívum místo přivlastňovacího). I toto spojení je však Ďurovičem označeno jako „nezmyselné“ (ibid.).⁹

⁸ Jde zde pouze o první rezultativní konstrukci ve vedlejší větě. Krupa zařazuje spojení *mat' zamiesané na chlieb* mezi „stavová perfekta“; sr. taktéž *??už nemá zamiesané na chlieb*. Další faktor, který zesiluje „současnou“ interpretaci, je parataxe s reverzibilním spojením *mat' pec vykúrenú*.

⁹ Důvod vidí Ďurovič opět v tom, že *zasnežit'* je neosobní sloveso (sr. 2.4. k příkladu 30), které netvoří pasivum a jehož přičestí „má blízko k rezultatívnemu významu“